

ACC. N:R.

M.12344 : /.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

Hur Jätten har fått sitt namn.

Det är Ulfstand ,som har byggt stenhuset. Jätten var först okänd. Men så har folket gett bilden namnet Jätten. Han ser ju så kraftig ut och är ju mycket storväxt. Folket var ju mera småväxt på den tiden. Bilden har för dem varit en bild av en jätte.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. M. 12344 : 2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.

Jens avbildade i sten danska riksvapnets figurer.

I danska riksvapnet skall finnas bilderna av Wildmannen och lejonet.
De funnos där också på Jens Holgerssons tid. Han var ju riksamiral och ville
ha dem . Därför lät han i sten uthugga de båda figurerna efter riksvapnets
bilder och sätta upp dem på stenhusets tak.

/ Riksvapnet skall alltså enligt detta vara det primära och stenbilderna
efterbildningar efter dessa bilder./

I danska riksvapnet har klubban sin hela längd. Också mansledden är avbildad.
Danskarna bruka säga, när de få se Jätten : "Och här ha vi det danska riks-
vapnet !" Jättens bild är danskarnas förtjusning. Här är ju många danska
turister. Damerna klappa honom både på håret och skägget. De köpa också gärna
vykort av honom. En danska köpte på en gång 33 vykort av gubben.

Jag har själv sett bilderna av Wildmannen och lejonet på en dansk 100-
kr.sedel.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 12344:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

Jättens klubba avslagen.

Den klubba, som Jätten håller i sin hand, har varit längre. Dess översta del är avslagen. ~~xxoligaxx~~ Man tror, att det skett, när bilden togs ned från har timmarna. På danska riksvapnet ~~xx~~ klubban sin fulla längd.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

ACC. N:R. M. 12344 : 4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

Vildmannen.

Vildmannen är ett annat namn för jägaren. Ulfstand är ju avbildad som en vildman eller jägare. Han har ju vapnet i ena handen och bytet i den andra.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4.

ACC. N:R. M. 12344:57

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

Jättens bild stympades.

Uppe på stenhuset var spannmålsmagasin. Arbetarna, som arbetade där, brukade hänga sina mattornistrar på Jätten. De hängde tornistrarnas rem över manslemmen. Någon av dem kivades med jungfrun härinne. Hon visste inte, hur hon skulle kunna yttra sin harm över det. Då gick hon ut och slog av lemmen med ett grovare tillhygge, för att de inte skulle kunna ha någon nytta av den. Hon blev först lite sinnessvag efter spektaklet. och dog sen något år efter. Bilden skall alltså ha hämnats.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

ACC. N:R. M.12344:6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.

Jättens manslön fanns för 12 år sedan.

Med Ernst Stålhammar, som bor i smedjan i "Mossahuset", påstod, ungefär ett år efter min hitkomst som borgvakt, att han sett Jättens avslagna manslön ligga i ena stallfönstret på Glemmingehus. Berättaren och han sökte efter den men kunde inte finna den. Det är nu 12 år sedan.

M. 12344:7.
ACC. N:R. _____

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: Borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7.

Kung Hans besök.

Flera äldre personer ha för mig berättat om kung Hans besök på följande sätt:

Kung Hans kom hit för att jaga. Jens Holgersson var kungens amiral då. Så skulle de ha sin förplägnad. Så kom de i tal om trakten. Och så sade Jens, att han tyckte mycket om denna trakt. Och så bad han kungen, att han skulle få en bit, så att han kunde bygga en borg här. Stenhuset var inte byggt då. Här var något gammalt, men det var väl inte värt något vidare. Därför sade han till kungen, att han kunde få en bit. Så blev de överens, att Jens skulle få bjuda kungen på middag här, och så skulle han själv gå eller springa omkring den bit han ville ha. Så hade han börjat här ute vid kusten, rakt mot Brantevik och så gett sig uppåt Kristianstad, ända upp, där staden nu ligger, och sedan ut mot Landskrona, ända fram till staden och sedan till Malmö och Ystad och hit. Så reflekterade han över det under vägen, när han sprang, att han fick hitta på något,

ACC. N:R. M.12344:8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

så kungen inte tyckte, att han haft för brått. Därför drog han loss en trädrot och sprang fast en hare och slog ihjäl den med trädroten. När han då kom hem, visade han kungen det och omtalade, hur mycket han inringat. Troligen hade han väl haft spejare ute, som sagt honom, hur långt kungen hunnit på måltiden. Och så hade han naturligtvis mutat ^{bra} tjänarna, så att middagen tog så lång tid som möjligt, för att han skulle få inringa ett stort stycke. Så berättade de gamle.

Men när han kom hem, skall kungen ha ångrat sig. Men han vågade inte sätta sig upp mot Jens, som var befälhavare för Skåne, Halland, Blekinge, Bohuslän och Gottland, och som hade folket på sin sida.

Just därför påstå de bilden vara en avbildning av Uppstånd, så han såg ut när han kom hem efter att ha sprungit. Sen ha de gett honom benämningen Jätten.

ACC. N:R. M.12344:9.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9.

Jättagäret och Nådan.

Nådan sade, att den som ~~vände~~ flyttade på Jättagäret eller träden, som växte i gäret, skulle inte få någon ro att bo här eller någon annanstans så länge han ägde Glimmingehus. Godsägare Månsson lät ju sedan taga bort Jättagäret. Men han sade en gång till mig, när han berättat om Nådans uttal: "Det ser verkligen ut som om käringen hade rätt." Han hade ingen ro heller. Under tiden han ägde Glimmingehus flyttade han fram och tillbaka. Han bodde här och i Stockholm och Åhus och Ugerup. I Ugerup fick han det ännu oroligare. Där hade någon blivit skjuten. Man visade hålet efter kulor i väggen. Detta hål gick inte att fylla igen. Man hade försökt många gånger med mutbruk, men det låg snart på golvet. Det var stor oro där. Några värmeledningsarbetare övermattade där och fick ingen ro. De sade, att det skulle hjälpa, om man satte stål i. Och så satte de järnband och arnat i. Men det blev ännu mycket oroligare, så att de måste ta bort det igen, såvida det inte gick bort själv.

ACC. N:R. M. 12344:10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10.

Sagan om rättornas kamp okänd.

Här har ingenting omtalats om en kamp mellan svart- och gråråttor.

Råttor har här säkert varit. Det behöver man inte tvivla på. Här fanns ju ett stort spannmålsupplag på stenhuset. Jag känner inte till mer om det där, än vad som står i Selma Lagerlöfs bok. Men Jens Holgersson och Nils Holgersson hade ju ingenting gemensamt.

ACC. N:R. M.12344 ://.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11.

Synen av 3 vita gestalter.

Min fru satt ute i trädgården tillsammans med godsägarens hushållerska. Och då såg de 3 vita skepnader, som stod framme i själva kanten av buskaget i nordvästra hörnan av den ljusröda västra boningslängan. Ester, min fru, såg den först, och hon sade till Anna: "Ser du något"? "Ja, sa hon, vi går genast." "Nej", sa Ester, "vi bli sittande och ser på dom så länge." Så satt de en halvtimmas tid. Och hela tiden stodo gestalterna stilla på samma ställe. De stod kvar, när ~~fr~~ de gick in. Min fru kom in, när klockan var 1. Jag hade klagt mig. Det var alltså vid 12-tiden det hände. Gestalterna hade stora, vida klänningar, sådana där kriminallinare."

ACC. N:R. M.12344:12.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg.
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

Jens Holgerssons bror som fånge på stenhuset.

Det påstås, att Jens Holgerssons bror, Olof Ulfstand, fängslades av Jens Holgersson och sattes i fängelse i det sydöstra källarrummet. Det var för kvinnors skull. Han ville ha samma kvinna, som Jens var gift med. Det skulle vara en Trolle, Jens' 2-dra hustru, ty den första, en Brahe, var död, innan stenhuset byggdes.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12.

ACC. N:R. M.12344:13.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13.

Drastiska hängningar i källaren.

Jag har hört sägas här, att brottslingar, som sutto i fängelse i källaren och skulle avlivas, först hängdes i benen med huvudet nedåt. Så öppnades dörren till för-
rådsammaren, som låg intill, så att de skulle få lite matos, innan de dog. Sen
lades snaran om halsen, och de drogos upp och hängdes att dö.

ACC. N:R. M.12344:14.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14.

Madonnan i praktgemaket skyddade skatterna och husfrun.

I praktgemakets södra vägg fanns en madonnabild i sten. Den skulle, påstås det, skydda skatterna, som voro i skattkammaren. Ingen vågade i brottsliga avsikter gå in och förbi den heliga jungfrun. Hon hade förr en stor makt över sinna.

Men madonnan påstods också vara ämnad att vaka över och skydda borgfrun.

Det var hennes rum, och det låg intill riddarsalen. Där hölls gästbuden. Om någon av riddarna, omtöcknad av rusdryckerna, skulle försöka komma in till borgfrun för att våldföra sig på henne, så skulle han bli stel, när han såg madonnan.

Man skulle tänka: "Där inne har du inte att göra."

ACC. N:R. M.12344:15.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15.

~~Örskrift för kyrkans arkiv~~

Krucifixet visade Ulfstand som en gudfruktig man, trots sjöröveriet.

I praktgemaket finns också ett krucifix i sten med en man framför. Det skulle visa, att fastän Ulfstand var en sjöröfvere, så var han också gudfruktig och kräbände framför korset på Golgata.

ACC. N:R. M.12344:16.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Upppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

Upphängning för barnvagga.

I nordvästra fönstermygen i praktgemaket finns överst en rörlig krok.
Det säges, att det varit en krok för upphängning av en barnunga eller barnvagga.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

ACC. N:R. M.12344:17.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

"Kyrkan".

Jag har hört ett par äldre personer säga, att borgsalen kallas "kyrkan".

Men "kyrkan" måste vara praktgenaket eller det s.k. kapellet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17.

ACC. N:R. M. 12344:18.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

Borgens djup.

Borgen påstås ligga djupare än vad vallgravens botten ligger. Det är nog också nödvändigt, eftersom här var mycket vattensjukt förr.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18.

ACC. N:R. M. 12344:19.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19.

De mindre hålen i murarna.

Hålen ungefär på mitten av väggarnas höjd påstås vara ställningshål.

De mindre hålen uppe på timmarna påstås vara gjorda för småfåglarna.

ACC. N.R. M. 12344:20.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20.

med propeller

Skeppet Engelen i murputsen.

I fönstersmygen på det nordöstra fönstret i *nedre stenkammaren (ullfålls vardagsrum)* ser man ett skepp avbildat i själva putsen. Det påstås, att det skall ha ritats av Jens Holgersson själv, medan stenhuset höll på att byggas, och innan putsen ännu var torr. Han skall då ha sagt: "Ett sådant amiralskepp skall jag ha." Man ser skrovet och 3 master och roder. Men egendomligt nog, så finns det ovanför rodret en propeller avritad. Men jag har hört sägas av gamla, att han skulle ha propeller, också på amiralsskeppet. De andra skeppen skulle vara som vanligt, men ~~hans~~ amiralsskeppet skulle vara bättre än de andra. Han eller någon av hans stormän skulle alltså ha uppfunnit propellern.

ACC. N:R. M. 12344:21.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

Ulfstand skall ha byggt Orup också.

En man från Orup, vars föräldrar varit anställda vid Orup, var här för en tid sedan. Han sade, att hans föräldrar berättat, att Ulfstand skall ha byggt både Glimmingehus och Orup.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21.

ACC. N:R. M. 12344:22.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22.

Bolshögen.

† Bolshögen skall en man vid namn Boel ha blivit begravd. Han var hövit~~man~~.

ACC. N:R. M. 12344:23.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

Bornholmsjätten kastade Klövasten mot Glemminge kyrkklockor.

En jätte på Bornholm-- han hade inget samband med Glimmingehus--- tog en sten
i sitt strumpeband och kastade den mot Glemminge kyrka för att slippa höra
klockringningen. När den träffade jorden, gick den mitt itu. Den kallas sedan
dess "Klövasten."

ACC. N:R. M. 12344:24

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24.

När "Klövasten" skulle dragas upp och flyttas.

Jag är barnfödd i Glemminge. Min far talade om ,att Klövasten ligger djupare ner i jorden än den är hög över markytan. En gång skulle de försöka flytta en av halvorna. De grävde först omkring den. Sedan spände de 12 par stutar för den för att draga den upp. Men det gick inte. Det skulle ha skett före hans tid Hans föräldrar hade berättat om det för honom.

ACC. N:R. M. 12344:25.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25.

Jätterns plats.

Jättern stod först överst på västra gaveln på stenhuset. Sedan flyttades den ner och ställdes i en fördjupning i västgaveln. Så flyttades den in på borggården, omedelbart öster om trappan till stenhuset. En tid stod den omedelbart väster om trappan, så åter öster om den samma, varefter den ställdes i fördjupningen i västgaveln igen. Nu står den inne i stenhuset.

ACC. N.R. M. 12344:26.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Curt Wallin
Härad: Järrestad Adress: Gladsax
Socken: Vallby Berättat av: borgvakt Axel Ljungberg
Uppteckningsår: 1940 Född år 1888 i Glemminge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26.

När stenkärrs källare tömdes.

Efter Nädans död skulle de förra källaren för att torv och allt skräp, som till hälften fylld källaren i stenkärr. De tog då ett stort hål i östra källarmuren, så att de kunde höra in i källaren med häst och snigelkärva.